

IJsselpad traject 4 Baak - Zutphen

Auteur: Dolf Logemann

Lijnwandeling door het rivierenlandschap van de IJssel

Tussen Baak en Den Elter wordt de IJsseldijk in beslag genomen door de Provinciale weg N314. Daarom zochten en vonden wij voor dit deel van het IJsselpad een aantrekkelijke route door het binnenland. Het landschap achter de dijk is gelukkig bijzonder fraai. Na het laatste stukje Bakerwaard steken we daarom via de Baakse Beek door naar de lommerrijke omgeving van Wichmond. Via de wat drukker Vierakkersestraatweg en de rustige Heerlerweg met de mooie boerderij Het Spiker keren we bij het buurtschap Den Elter terug naar de IJsseldijk.

Na Den Elter naderen we de stadsrand van Zutphen via de Bronsbergen, een gebied met veel rivierduinen en losse (woon)boerderijen. Vanaf het gelijknamige buurtschap lopen we pal langs de IJsseloever over een graspad door de uiterwaard, vrijwel tot aan het oude centrum van Zutphen. De route loopt vervolgens over de IJsselkade en daarna via een van de armen van het riviertje de Berkel naar het station.

Routebeschrijving

NB. In deze routebeschrijving vermelden we - tussen haakjes - consequent de straatnamen, ook als die niet in het veld vermeld staan. Dit omdat deze behulpzaam kunnen zijn bij de oriëntatie op de kaart of bij het vragen naar de juiste weg.

1. Vanaf de bushalte 20 m teruglopen.
2. Passeer een metalen hekje bij het 'voormalige tramstation' en loop het daarachterliggende straatje uit (Steenderseweg), daarna schuin RA (Molenweg). In de bocht rechts aanhouden
3. 1ste weg, aan het einde van het grasland LA (Let op: deze weg is ook aangeduid met 'Molenweg', evenals de weg rechtdoor)
4. Deze tak van de Molenweg geheel aflopen.
5. Net vóór het eind van de verharding LA, langs een smalle sloot, de sloot aan uw rechterhand houdend. Deze sloot volgen tot verharde weg (Bonte Koeweg).

(Tot voor kort was dit een met populieren omzoomde landweg. De populieren zijn onlangs gerooid, inclusief de meidoorns eronder. Het pad is omgeploegd. Naar een betere oplossing wordt gezocht).

6. Bonte Koeweg RA tot aan Provinciale weg N314.
7. Provinciale weg oversteken en aan overzijde LA.
8. Na 250 m passeert u de Baakse Beek. Alhier RA, aan de overzijde van de beek, langs de noordoever. U volgt hier een stukje van het Trekvogelpad (wit-rode markering). U bent hier te gast op boerenland. Blijf daarom dichtbij de oever.
9. Blijf de oever langdurig volgen tot de 2e stuw. Steek hier de beek over en vervolg aan de overzijde, tot aan de weg (Baakseweg). Aldaar LA.
10. Bij Broekweg opnieuw LA.
11. Bij de eerstvolgende watergang, opnieuw de Baakse Beek, RA, langs de rechteroever.

12. Bij de brug LA over de weg (Dorpsstraat)
13. Einde Dorpsstraat LA (Vierakkersestraatweg). Deze aflopen tot aan Heerlerweg. Voorbij de toegangsweg naar Boerderij Den 4Akker kunt u langs het schouwpad langs de sloot links van de weg lopen in plaats van over de weg.

Langs de Vierakkersestraatweg passeert u de markante kerk van Vierakker, het naastgelegen Ludgerusgebouw (met horeca) en het landgoed 't Suideras.

14. Bij de Heerlerweg LA. Deze geheel uitlopen. Aan het einde LA (IJsselweg).
15. Na circa 200 m bereikt u de IJsseldijk (N314). Met de aansluiting van de IJsselweg iets meelopen naar rechts en N314 oversteken bij de ANWB-richtingaanwijzer.
16. Dijk langs de IJssel volgen (Liudgerdijk, daarna Bronsbergen).
17. Bronsbergen geheel aflopen tot aan tunneltje.
18. Op dit punt, vóór de tunnel, scherp LA, richting 'Dierenpension Bronsbergen'.
19. U passeert het buurtschap Bronsbergen. Zijwegen negeren. Voorbij het buurtschap, LA via een klaphek met bordje 'Klompenpad'.

Bij zeer hoogwater is het klompenpad niet begaanbaar. U blijft dan op de dijk, gaat onder de brug door en volgt richting een boerderij. Ga niet het erf op, maar daal de dijk af naar een klinkerpad dat tussen de boerderij en de woonwijk loopt. Weer bij de dijk gekomen volgt u deze ongeveer 1,5 km tot het gemaal 'Helbergen'.

20. Bordjes 'Klompenpad' volgen en doorlopen tot aan de rivier. Daarna langs de rivieroever, onder de brug door, tot het gemaal 'Helbergen'.
21. Na het gemaal 'Helbergen' de dijk blijven volgen. De hekken die verderop op de dijk staan passeert u bij voldoende laagwater aan de IJsselzijde en bij hoog water voorlangs de huizen (fietspad volgen tot aan de straat, daarna 2 maal LA, tot u opnieuw bij de rivier komt). IJssel volgen tot aan een jachthaven
22. Jachthaven 'ronden' tot opnieuw langs de IJssel (IJsselkade). Kies voor de wandelpromenade onderlangs (trappetje af); bij hoogwater voor het pad bovenlangs.
23. 4e straat RA (Marspoortstraat, tussen twee witte woongebouwen met ronde hoeken. U passeert eerst de uitstroom van het riviertje de Berkel, vervolgens het standbeeld van Ida Gerhardt).
24. Eerste straat LA, langs het riviertje de Berkel (Berkelkade).
25. Aan het einde kort rechtdoor en dan RA via wandelpad aan de overzijde van de Berkel (Molengracht).
26. Einde voetpad iets RD lopen, daarna LA (Stationsstraat). De route eindigt bij het station Zutphen.

Praktische informatie

Baak - Den Elter : 8,5 km

Den Elter - Station Zutphen: 8,5 km

Beide delen samen: 17 km

Het IJsselpad is niet gemarkeerd. De beschrijving vermeldt, cursief tussen haakjes geplaatst, consequent alle straatnamen. Dit is gedaan om de beschrijving te kunnen vergelijken met een topografische kaart of om gemakkelijker de weg te vragen. Echter, in het veld staan de straatnamen niet altijd aangegeven: naambordjes willen ter plaatse nog wel eens ontbreken.

In de tekst worden de volgende afkortingen frequent gebruikt:

rechtsaf = RA

Linksaf = LA
Rechtdoor = RD

Openbaar vervoer

Het beginpunt in Baak heeft regelmatige busverbindingen met Zutphen en Doetinchem, evenals het tussenpunt Den Elter. In Wichmond komt doordeweeks een buurtbus, die naar station Zutphen rijdt. Zutphen heeft een NS-station en spoorlijnen in vijf verschillende richtingen.

Raadpleeg bij voorkeur van tevoren de reisplanner (www.9292ov.nl) voor de vertrektijden.

Horeca

- . Bij het begin (Café'-Restaurant Herfkens in Baak)
- . In Vierakker/Wichmond (Ludgerusgebouw): bij punt 13
- . Theetuin Vierakker: aan het eind van de Heerlerweg RA, op 600 m van de route
- . In het historische centrum van Zutphen
- . Bij het station Zutphen

Achtergrondinformatie

Bij punt 8

Al vroeg hadden de bewoners van het rivierengebied in de gaten dat dijken bij extreme waterstanden soms onvoldoende veiligheid boden en dat je het water maar beter zijn eigen weg kan laten gaan. Daarom trof je in het rivierengebied op tal van plaatsen zogenoemde 'overlaten' aan. Plaatsen waar de dijken lager waren en waar het water als eerste over de dijk stroomde waardoor de druk op de rest van de dijken afnam. De Baakse Overlaat was zo'n overlaat. Deze overlaat zat in de bocht van de IJssel bij punt 8 van deze route. Bij een stand van 7.45 m boven NAP liep het water hier over de dijk. Het water liep oostelijk om Zutphen, tussen Zutphen en Warnsveld richting het Twentekanaal. In de spoordijk van Zutphen naar Winterswijk zat een stuwtje dat pas werd open gezet als het water op de rivier weer voldoende was gezakt. In totaal kon zo'n 8.000 ha onder water komen te staan. De Baakse Overlaat trad om de paar jaar wel een keer in werking en dan stonden tot in Zutphen en Warnsveld de straten blank. Pas in 1957 werd de Baakse Overlaat gesloten en was de wateroverlast verleden tijd. De dijk is nadien verhoogd.

Bij punt 13

Het landgoed 't Suideras behoort van oudsher tot de families Van der Heijden en Ruys de Beerenbrouck, katholieke adel. Omdat de omgeving vooral protestants is, bouwden de eigenaren pal tegenover de ingang een forse katholieke kerk, met een prachtig barokinterieur. Vergeet niet om even de kerk in te lopen. Vanuit het voorportaal heeft u een mooi zicht op het on-Nederlandse barokke interieur.

Bij de punten 15 en 16

Aan de overzijde van de N314 vindt u een klein monumentje ter nagedachtenis aan de missionaris Liudger (742 - 809). Deze geestelijke met Friese wortels, had zijn opleiding genoten in York en werkte als evangeliëprediker in opdracht van Karel de Grote. Aanvankelijk was het zijn taak om de opstandige Friezen voor het Christelijke geloof te winnen. Waar Bonifatius eerder werd vermoord, slaagde Liudger wel in zijn taak, mede omdat hij de Friese taal sprak. Daarna kreeg Liudger de opdracht van de (Frankische) keizer om de zojuist overwonnen Saksische volkeren te kerstenen. Liudger begon de kerstening van het Oosten bij Deventer, waar hij de Lebuïnuskerk stichtte. Vervolgens stak hij de IJssel over bij Wichmond (ongeveer op de plek van het monument), waar hij een kapel liet bouwen. Daarna trok hij via Lochem door naar de bovenloop van de Berkel waar hij Billerbeck (Westfalen) eveneens verrijkte met een kapel. Vervolgens ging de reis naar Münster, waar een klooster en een abdijkerk werden gebouwd. Liudger werd er als eerste bisschop gewijd. Hij stierf in 809 in Billerbeck. De kapel in Wichmond werd later door de IJssel verzwolgen en vervolgens een stuk oostelijker weer opgebouwd. Daar omheen ontstond het huidige plaatsje Wichmond.

Bij de punten 25 en 26

In de april dagen van 1945, aan het eind van de Tweede Wereldoorlog, is er door Canadese troepen dagenlang zware strijd geleverd om de stad Zutphen te bevrijden. Maar de grootste schade werd in het jaar daarvoor aangericht. Op 28 september 1944 werd vanuit de lucht een munitietrein beschoten die bij het station geparkeerd stond. De trein ontplofte en vernielde de omgeving van het station. Een paar weken later, op 14 oktober, voerden Britse bommenwerpers een aanval uit op de IJsselbrug. De brug werd nauwelijks getroffen, maar van de naastgelegen wijk was weinig meer over. Tientallen burgers kwamen om. Na de oorlog werden er woningen en gebouwen teruggebouwd in de typische 'wederopbouwarchitectuur' van die tijd. Planmatig en modern (veel glas en beton) en aan de andere kant toch behoorlijk traditioneel (veel baksteen), licht en luchtig. De Stationsstraat met het voormalige postkantoor op de hoek, nu een Sushi-restaurant, biedt hiervan mooie voorbeelden. Ook het nieuwe station is in die stijl opgebouwd. Het staat op de lijst van beschermde Rijksmonumenten als voorbeeld van de naoorlogse architectuur.

Bij punt 26, hoek Molengracht-Stationstraat

Al in de Middeleeuwen kende Zutphen enige industrialisatie. Het water langs de Molengracht en Rozengracht is een tak van de Berkel, welke in 1225 werd aangelegd als een molenbeek. Tot die tijd stroomde de Berkel langs de oostkant van de stadsmuur naar het zuiden. De molenbeek door de stad dreef een complex aan van maar liefst acht watermolens, op de plek waar de Berkel nu ondergronds stroomt (tussen de winkel van C&A en de snackbar). De molens werden na ruim 650 jaar in 1886 gesloopt. Jammer, want het moet een imponerend gezicht geweest zijn! De ondergrondse beek is recent weer zichtbaar gemaakt door een waterkunstwerk.

4

Neem een abonnement!
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50